

УДК 338.2

DOI: 10.60022/2(9)-28S

**Моленда Андрій Романович**здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна**Molenda Andrii**

PhD student

State Institution of higher education «Uzhhorod National University», Ukraine

ORCID: 0000-0003-3049-936X

## МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ

**Анотація.** Стаття присвячена актуальним питанням методологічних засад створення концепції вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення. За результатами дослідження теоретичних засад та оцінки реального стану державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні сформовано передумови для осмислення напрямів удосконалення регулюючого впливу держави на процеси трансфертного ціноутворення. На основі цього запропоновано концепцію вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення побудовану на п'яти базових контурах: екзистенціальний (місія, візія, цінності), онтологічний (інституційні запити та гіпотетичні припущення), теоретичний (об'єкт, предмет, тенденції генези та зарубіжний досвід), методологічний (концептуальні патерни та фундаментальні принципи) і практичний (проблеми у розрізі механізмів). За результатами опрацювання концепції визначено напрями та пропозиції з удосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні, метою яких є підвищення ефективності функціонування адміністративно-правового, економічного, інституційного та інформаційно-аналітичного механізмів державного регулювання трансфертного ціноутворення.

**Ключові слова:** трансфертне ціноутворення, державне регулювання, концепція вдосконалення, адміністративно-правовий аспект, економічний аспект, інституційний аспект та інформаційно-аналітичний аспект.

## METHODOLOGICAL PRINCIPLES FOR IMPROVING STATE REGULATION OF TRANSFER PRICING

**Abstract.** The article is devoted to the topical issues of methodological principles of creating a concept for improving state regulation of transfer pricing. Based on the results of the study of theoretical principles and assessment of the real state of state regulation of transfer pricing in Ukraine, prerequisites have been formed for understanding the directions of improving the regulatory influence of the state on the processes of transfer pricing. On this basis, a concept for improving state regulation of transfer pricing is proposed, built on five basic contours: existential (mission, vision, values), ontological (institutional requests and hypothetical assumptions), theoretical (object, subject, trends, genesis and foreign experience), methodological (conceptual patterns and fundamental principles) and practical (problems in terms of mechanisms).

The existential contour of the concept is formed by the mission, vision and values of the system of state regulation of transfer pricing in Ukraine. The ontological contour of the concept for improving state regulation of transfer pricing in Ukraine is made up of institutional requests and hypothetical assumptions. The theoretical outline of the concept of improving state regulation of transfer pricing in Ukraine is made up of the object, subject, trends, genesis and foreign experience. The methodological outline of the concept of improving state regulation of transfer pricing in Ukraine is formed by conceptual patterns and fundamental principles. The practical outline of the concept of improving state regulation of transfer pricing in Ukraine is made up of the realities of the domestic practice of implementing the regulatory influence of the state on transfer pricing processes.

Based on the results of the study of both individual outlines and the concept as a whole, directions and proposals for improving state regulation of transfer pricing in Ukraine have been identified, the purpose of which is to increase the efficiency of the functioning of administrative-legal, economic, institutional and

*information-analytical mechanisms of state regulation of transfer pricing.*

**Keywords:** *transfer pricing, state regulation, concept of improvement, administrative and legal aspect, economic aspect, institutional aspect and information and analytical aspect.*

**Постановка проблеми.** У сучасних умовах глобалізації економічних процесів та інтенсивного розвитку транснаціонального бізнесу питання державного регулювання трансфертного ціноутворення постає як надзвичайно актуальне. Проведена оцінка впливу держави на процеси, пов'язані з трансфертним ціноутворенням, засвідчила наявність низки проблем, які ускладнюють ефективне функціонування адміністративно-правових, економічних, інституційних та інформаційно-аналітичних механізмів державного регулювання у цій сфері.

З огляду на актуалізацію даної проблематики в умовах гармонізації вітчизняної практики з міжнародними стандартами протидії розмиванню податкової бази та виведення прибутку з-під оподаткування, особливої ваги набуває необхідність розробити національну концепцію вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Різні аспекти державного регулювання трансфертного ціноутворення осмислювали Варналій З. С. [1], Лекарь С. І. [1], Гурочкіна В. В. [2], Десятнюк О. М. [3], Жиглей І. В. [4], Легенчук С. Ф. [4], Король С. Я. [5], Краєвський В. М. [6], Мискін Ю. І. [7], Фоміна О. В. [8], Швабій К. І. [9] та інші вчені. Результати їх досліджень є науково цінними та практично значимими, проте глобалізація економічних процесів, динамічний розвиток цифрових технологій та суттєві зміни в економіці, що спричинені війною, вимагають постійного переосмислення концептуальних засад реалізації регуляторного впливу держави на процеси трансфертного ціноутворення в Україні.

**Метою статті** є визначення методологічних засад вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення

**Виклад основного матеріалу.** Першочерговим завданням в питанні дослідження теоретичних засад та оцінки реального стану державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні є напрацювання відповідної концепції.

Структуру концепції вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні доцільно представляти у вигляді п'яти основних контурів:

- екзистенціальний (місія, візія, цінності);
- онтологічний (інституційні запити та гіпотетичні припущення);
- теоретичний (об'єкт, предмет, тенденції генези та зарубіжний досвід);
- методологічний (концептуальні патерни та фундаментальні принципи);
- практичний (проблеми у розрізі механізмів).

В контексті цього, місією концепції вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні є створення і впровадження прозорої та науково обґрунтованої системи регулювання, орієнтованої на зниження ризиків ерозії податкової бази, підвищення ефективності адміністрування податків та забезпечення сталого розвитку вітчизняної економіки шляхом пошуку балансу між інтересами держави і бізнесу.

Візія вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні передбачає створення інституційно стабільної та технологічно розвиненої моделі, заснованої на передових міжнародних стандартах. Ця модель покликана гармонійно забезпечувати високий рівень податкової культури як з боку держави, так і платників податків, сприяти формуванню сприятливого інвестиційного клімату в країні та захищати конкурентоспроможність національного бізнесу.

Концепція вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні має формуватись виходячи із наступних цінностей:

- високий рівень наукової обґрунтованості впливу держави на механізми трансфертного ціноутворення;
- прозорість і підзвітність державного регулювання у сфері трансфертного ціноутворення;
- комплексний, системний і взаємосумісний підхід до регулювання трансфертного ціноутворення в рамках єдиної економічної політики країни;
- високий рівень технологічності та цифровізації процесів управління у сфері регулювання трансфертного ціноутворення;
- дотримання принципу рівності всіх суб'єктів господарювання під час реалізації державного регулювання трансфертного ціноутворення;

- забезпечення балансу між інтересами держави та бізнесу шляхом побудови довірчого партнерства;

- забезпечення економічної безпеки країни та підтримка доброчесної конкуренції.

Онтологічний контур концепції вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні формують інституційні запити та гіпотетичні припущення.

Основними інституціями, які проявляють інтерес до державного регулювання трансфертного ціноутворення є:

- держава через запит на створення ефективної системи державного регулювання трансфертного ціноутворення з метою забезпечення фіскальної достатності та економічної безпеки країни;

- транснаціональні компанії та українські підприємства зацікавлені у створенні чесного конкурентного середовища, запровадження однакових правил гри та протидію агресивному податковому плануванню, впровадження мораторію на зміну методологічних засад трансфертного ціноутворення;

- суспільство, яка формує запит на прозорість державних заходів у сфері регулювання трансфертного ціноутворення;

- міжнародні організації прагнуть гармонізації національної практики державного регулювання трансфертного ціноутворення з міжнародними стандартами;

- професійна та науково-педагогічна спільноти висувують запит на чітке методологічне визначення державного регулювання трансфертного ціноутворення, а також на ефективну комунікацію між державою та експертним колом, отримання достовірних даних про стан державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні.

Основою концепції удосконалення механізмів державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні стали наступні гіпотетичні припущення:

1) покращення ефективності інструментів державного регулювання трансфертного ціноутворення сприятиме зниженню масштабів агресивного податкового планування і забезпечить додаткові податкові надходження без підвищення податкового тиску на бізнес;

2) узгодження національної практики державного регулювання трансфертного ціноутворення з міжнародними стандартами, сприятиме покращенню інвестиційного клімату країни, що, в свою чергу, має на меті створення прогнозованого податкового середовища;

3) інтеграція цифрових технологій у діяльність контролюючих органів у сфері трансфертного ціноутворення дозволить підвищити продуктивність останніх та створить сприятливі умови для забезпечення справедливого оподаткування, що сприятиме підвищенню ефективності контрольно-перевірочної роботи та покращенню функціонування системи управління ризиками;

4) розробка економічно обґрунтованої системи стимулювання платників податків до добровільного дотримання правил у сфері трансфертного ціноутворення, підкріплена впровадженням сервісного підходу з боку держави через формування партнерських відносин, сприятиме зниженню рівня конфліктів та підвищенню ефективності державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні.

До теоретичного контуру концепції удосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні відносять:

- об'єкт, що складає сукупність економічних, правових та інституційних відносин, які виникають у процесі взаємодії державних інституцій та платників податків;

- предмет, який формують теоретико-методологічні, нормативно-правові та організаційно-інституційні засади;

- тенденції генези, що побудовані на комплексному поєднанні юридичного забезпечення, економічного впливу, інституційної координації та цифровізації аналітичних технологій, підвищенні вимог до прозорості контрольно-перевірочної роботи та поліпшенні рівня захисту прав платників податків, інформаційно-аналітичному забезпеченні державного регулювання трансфертного ціноутворення через використання цифрових технологій та автоматизації процесів обміну даними;

- зарубіжний досвід через впровадження трирівневої документації, упорядкування процедур попереднього узгодження, запровадження принципу безпечної гавані для зменшення адміністративного навантаження на доброчесний бізнес, покращення комунікації податкової служби з бізнесом як інструмент профілактики, застосування сучасних цифрових технологій для прогнозування та виявлення аномалій.

Методологічний контур концепції удосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні формують концептуальні патерни та фундаментальні принципи.

Концептуальні патерни концепції удосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні доцільно розглядати через адміністративно-правовий, економічний, інституційний та інформаційно-аналітичний аспекти.

Так, адміністративно-правовий аспект включає гнучку еволюційність нормативно-правових конструкцій через адаптивність регуляторного впливу до реальних економічних процесів, глобальну нормативну конвергентність, яка орієнтується на узгодження національної практики з міжнародними стандартами протидії розмиванню податкової бази, та інституційну комплементарність регуляторного середовища у формі єдиної цілісної державної політики.

Економічний аспект зосереджений на економічній суб'єктності підприємств коли держава проводить коригуючий вплив діяльності підприємств у частині забезпечення економічної безпеки держави та інтегральній варіативності вибору методів обґрунтування відповідності трансфертних цін принципу «втягнутої руки» через врахування специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Інституційний аспект включає превентивну архітектуру регуляторних механізмів через ефективну взаємодію між державою та бізнесом щодо профілактичного упередження конфліктних ситуацій та мінімізацію інформаційної асиметрії через превентивне узгодження трансфертних цін та політику їх визначення.

Інформаційно-аналітичний аспект формує ризикоорієнтоване регуляторне втручання держави шляхом фокусування на операціях з найвищим потенціалом податкових ризиків та зосереджується на інтеграції цифрових технологій в усі процеси державного регулювання трансфертного ціноутворення.

Щодо характеристики фундаментальних принципів концепції удосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні, то їх також доцільно розглядати через адміністративно-правовий, економічний, інституційний та інформаційно-аналітичний аспекти

Адміністративно-правовий аспект включає такі фундаментальні принципи як:

- нормативно-правова детермінованість та довгострокова регуляторна стійкість, коли законодавчі норми у сфері трансфертного ціноутворення мають бути чітко визначеними та позбавленими можливості подвійного тлумачення. При цьому правове регулювання повинно вирізнятися максимальною стабільністю, що є необхідною умовою для підвищення інвестиційної привабливості держави. Такий підхід спрямований на зменшення регуляторної невизначеності;

- транспарентність та відкритість регуляторних алгоритмів, яка ґрунтується на важливості забезпечення публічної прозорості у процесах розробки та впровадження методологій і методик, спрямованих на оцінку ефективності державного регулювання трансфертного ціноутворення. Його реалізація передбачає визначення чітких критеріїв ризику для класифікації суб'єктів господарювання з метою податкового контролю, оптимізацію функціонування системи податкового моніторингу, а також забезпечення ефективної інформаційно-комунікаційної взаємодії між державними органами, бізнесом та міжнародними партнерами;

- системна цілісність регуляторного впливу держави, що базується на забезпеченні необхідного рівня взаємодії між адміністративно-правовими, економічними, інституційними та інформаційно-аналітичними механізмами державного регулювання у сфері трансфертного ціноутворення;

- пропорційність регуляторного навантаження ризиковому профілю платника податків передбачає застосування ризикоорієнтованого підходу в діяльності податкової служби. Це виступає невід'ємною складовою оптимізації державного регулювання процесів трансфертного ціноутворення, сприяючи забезпеченню справедливості впливу держави на ці процеси.

Економічний аспект складається з таких фундаментальних принципів, як:

- пріоритетність економічного змісту над юридичною формою, що проявляється в оцінці трансфертних цін контролюючими органами не лише через призму правильності юридичного оформлення, а з позиції доцільності та економічної необхідності управлінських рішень;

- раціоналізація трансакційних витрат, що базується на необхідності врахування такого критерію, як зменшення витрат суб'єктів господарювання на дотримання законодавчих норм та мінімізації витрат держави на виконання функцій адміністрування та податкового контролю за трансфертним ціноутворенням;

- метрологічна оцінка результативності та ефективності державного регулювання трансфертного ціноутворення вимагає чіткого формулювання стратегічних цілей та постійного моніторингу їх досягнення.

Інституційний аспект проявляється через принцип структурно-функціональної узгодженості нормативних положень та процедурних регламентів, тобто через узгодженість законодавчих нормам та



практичних процедур їх реалізації, та принцип кооперативної взаємодії держави та бізнесу, що полягає в досягненні партнерських відносин між контролюючими органами та платниками податків у сфері трансфертного ціноутворення.

Інформаційно-аналітичний аспект базується на принципі превентивності та ранньої діагностики, який спрямований на запобігання порушень у сфері трансфертного ціноутворення через впровадження механізмів передчасного виявлення для своєчасної ідентифікації потенційних ризиків та відхилень, та принципі методологічної обґрунтованості оцінки, що створює основу для наукової та практичної узгодженості підходів до обчислення трансфертних цін відповідно до принципу «витягнутої руки», які використовуються як контролюючими органами держави, так і суб'єктами господарювання.

Практичний контур удосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні базується на актуальних проблемах, які виникають у національній практиці здійснення державного регуляторного впливу на процеси трансфертного ціноутворення, серед них можна виділити наступні:

- недостатня узгодженість адміністративно-правових та інституційних складників, що ускладнює ефективну взаємодію між зацікавленими сторонами;
- низька мотиваційна ефективність штрафних санкцій у контексті формування культури податкової комплаєнтності серед платників податків;
- адміністративні недоліки, зокрема слабка якість контрольних та перевірочних заходів;
- високий рівень недовіри з боку платників податків до діяльності контролюючих органів, що негативно впливає на загальну ефективність регуляторного процесу;
- розрив між номінально високим рівнем дотримання процедур комплаєнсу і незначним фінансовим ефектом самостійних коригувань;
- недостатній превентивний вплив штрафних санкцій на формування відповідної поведінки платників податків;
- асиметрія в інституційному та територіальному контекстах адміністрування процесів трансфертного ціноутворення;
- низька ефективність податкового контролю з точки зору забезпечення реальних надходжень до державного бюджету;
- вразливість до ризиків маніпулювання трансфертними цінами, особливо в товарних і сировинних операціях;
- значна концентрація контрольованих операцій у юрисдикціях із підвищеними податковими ризиками;
- недостатнє використання сучасних цифрових технологій для забезпечення ефективності та прозорості регуляторного процесу.

Ці аспекти є критичними для оцінки поточного стану системи регулювання трансфертного ціноутворення та розробки практичних рекомендацій, спрямованих на її удосконалення.

**Висновки.** Узагальнюючи напрями розвитку базових контурів концепції вдосконалення державного регулювання трансфертного ціноутворення в Україні, виникає необхідність здійснення практичної імплементації рекомендацій, спрямованих на такі ключові завдання:

- гармонізація національного законодавства у сфері трансфертного ціноутворення з міжнародними стандартами, включаючи положення ОЕСР та ініціативу BEPS, а також забезпечення практичного впровадження системи попереднього узгодження цін (APA);
- встановлення диференційованої шкали штрафних санкцій, яка враховувала б особливості складності контролю, масштаб розбіжностей між фактичними цінами та цінами, що відповідають ринковим умовам;
- стандартизація процедур контролю та перевірки через розробку методичних рекомендацій, що включають технології використання штучного інтелекту та типові інформаційні запити для забезпечення інноваційного підходу до аналізу;
- підвищення рівня прозорості роботи податкових органів у сфері трансфертного ціноутворення шляхом оприлюднення стратегічних цілей, регулярного звітування про їх виконання, а також надання платникам податків юридичних гарантій захисту конфіденційної інформації при зростанні загальної прозорості в рамках процедур попереднього узгодження цін;
- застосування штрафних санкцій за невідповідність трансфертних цін принципу «витягнутої руки», встановлених у відсотках до обсягу донарахованого корпоративного податку, з можливістю звільнення від їх сплати при самостійному коригуванні платника;

- підвищення рівня санкційного тиску на суб'єктів, які порушують вимоги законодавства щодо трансфертного ціноутворення;
- перехід до гібридної моделі адміністрування трансфертного ціноутворення, що передбачає створення єдиного національного центру з питань трансфертного ціноутворення у поєднанні з регіонально-аналітичними операційними хабами для оптимізації управління в цій сфері;
- ревізія ключових індикаторів ефективності роботи центрів відповідальності за проведення податкового контролю у сфері трансфертного ціноутворення: акцент має бути зміщений з кількості перевірок та обсягу донарахованих податків на реальні бюджетні надходження, що отримані за результатами таких перевірок;
- реалізація концепції «цінової цілісності в ланцюгу постачання» (Supply-Chain Price Integrity), спрямованої на інтегрований аналіз трансфертного ціноутворення на всіх етапах переміщення активів;
- покращення ефективності функціонування податкової служби шляхом застосування ризикоорієнтованого підходу в управлінні трансфертним ціноутворенням;
- активне сприяння цифровізації процесів державного регулювання трансфертного ціноутворення шляхом запровадження сучасних інформаційних технологій.

Ці заходи спрямовані на досягнення результатів, передбачених концепцією підвищення ефективності державного управління у цій сфері. Основним завданням є оптимізація функціонування адміністративно-правових, економічних, інституційних та інформаційно-аналітичних механізмів регулювання трансфертного ціноутворення.

### Література

1. Варналій З. С., Лекарь С. І., Мацур С. М. Трансфертне ціноутворення: сутність та методи застосування : монографія. Хмельницький : Мельник А. А., 2021. 148 с.
2. Гурочкіна В. В., Рожко Ю. В. Трансфертне ціноутворення: судова українська практика та методика оцінки податкових правопорушень. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 6 (2). С. 45 – 57.
3. Десятнюк О. М., Черевко О. В. Теоретико-методологічні засади формування трансфертного ціноутворення на мікрорівні в умовах вітчизняної економіки. *Економіст*. 2015. № 1. С. 45 – 48.
4. Жиглей І. В., Легенчук С. Ф., Орлов І. В. Трансфертне ціноутворення як засіб мінімізації податкових маніпулювань у розрахунках з нерезидентами. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. №3 (50). С. 14 – 22.
5. Король С. Я., Уманців Г. В., Шушакова І. К. Розвиток трансфертного ціноутворення в умовах глобалізації. *Економічна теорія та право*. 2021. № 2 (45). С. 87 – 100.
6. Краєвський В. М., Гришук Г. В. Інституційні підходи до трансфертного ціноутворення в зарубіжній податковій практиці. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-553-2-3> (дата звернення: 12.08.2025).
7. Мискін Ю. І., Скорик М. О., Параниця Н. В. Трансфертне ціноутворення в контексті реалізації стратегії сталого розвитку. *Український економічний часопис*. 2024. Вип. 4. С. 25 – 29.
8. Фоміна О. В., Шушакова І. К. Судова економічна експертиза з питань трансфертного ціноутворення. *Економіка України*. 2021. № 10. С. 52 – 66.
9. Швабій К. І. Контроль за контрольованими. LB.ua: веб-сайт. 2021. URL: [https://lb.ua/blog/kostiantyn\\_shvabii/501025\\_kontrol\\_kontrolovanimi.html](https://lb.ua/blog/kostiantyn_shvabii/501025_kontrol_kontrolovanimi.html) (дата звернення: 10.02.2025).

### References

1. 1. Varnalii Z. S., Lekar S. I., Matsur S. M. (2021) *Transfertne tsinoutvorennia: sutnist ta metody zastosuvannia : monohrafiia* [Transfer pricing: essence and methods of application: monograph]. Khmelnytskyi : Melnyk A. A., 148 p. (in Ukrainian)
2. 2. Hurochkina V. V., Rozhko Yu. V. (2019) *Transfertne tsinoutvorennia: sudova ukrainska praktyka ta metodyka otsinky podatkovykh pravoporushen* [Transfer pricing: Ukrainian judicial practice and methodology for assessing tax offenses]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of a systemic approach in economics*, vol. 6 (2), pp. 45 – 57.
3. 3. Desiatniuk O. M., Cherevko O. V. (2015) *Teoretyko-metodolohichni zasady formuvannia transfertnoho tsinoutvorennia na mikrorivni v umovakh vitchyznianoï ekonomiky* [Theoretical and methodological principles of transfer pricing formation at the micro level in the conditions of the domestic economy]. *Ekonomist – Economist*, vol. 1, pp. 45 – 48.

4. Zhyhlei I. V., Lehenchuk S. F., Orlov I. V. (2021) Transfertne tsinoutvorennia yak zasib minimizatsii podatkovykh manipuliuvan u rozrakhunkakh z nerezydentamy [Transfer pricing as a means of minimizing tax manipulations in settlements with non-residents]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis*, vol. 3 (50), pp. 14 – 22.
5. Korol S. Ya., Umantsiv H. V., Shushakova I. K. (2021) Rozvytok transfertnoho tsinoutvorennia v umovakh hlobalizatsii [Development of transfer pricing in the context of globalization]. *Ekonomichna teoriia ta pravo – Economic theory and law*, vol. 2 (45), pp. 87 – 100.
6. Kraievskiy V. M., Hryshchuk H. V. Instytutsiini pidkhody do transfertnoho tsinoutvorennia v zarubizhnii podatkovii praktytsi [Institutional approaches to transfer pricing in foreign tax practice]. Available at: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-553-2-3> (accessed: 12.08.2025).
7. Myskin Yu. I., Skoryk M. O., Paranytsia N. V. (2024) Transfertne tsinoutvorennia v konteksti realizatsii stratehii staloho rozvytku [Transfer pricing in the context of implementing a sustainable development strategy]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, vol. 4, pp. 25 – 29.
8. Fomina O. V., Shushakova I. K. (2021) Sudova ekonomichna ekspertyza z pytan transfertnoho tsinoutvorennia [Forensic economic expertise on transfer pricing issues]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, vol. 10, pp. 52 – 66.
9. Shvabii K. I. Kontrol za kontrolovanymy [Control over the controlled]. LB.ua: veb-sait. 2021. Available at: [https://lb.ua/blog/kostiantyn\\_shvabii/501025\\_kontrol\\_kontrolovanimi.html](https://lb.ua/blog/kostiantyn_shvabii/501025_kontrol_kontrolovanimi.html) (accessed: 10.02.2025).